



18 grudnia 2025 r.

**Protokół z posiedzenia Zespołu Doradczego do spraw Wdrażania Programu
Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027**

W dniu 9 grudnia 2025 r. odbyło się posiedzenie Zespołu Doradczego do spraw Wdrażania Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 (ZD FEPŻ) – zorganizowane w formie wideokonferencji. Ze strony Komisji Europejskiej w posiedzeniu Zespołu uczestniczyła Pani Eliza Przetak z Działu ds. Polski, Czech i Słowacji w Dyrekcji Generalnej ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego.

Spotkanie prowadziła Pani Elżbieta Przybyszewska-Szczęśny, Naczelnik Wydziału ds. Programów Żywnościowych Współfinansowanych z UE w Departamencie Pomocy Społecznej (DPS) w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej (MRPiPS).

W pierwszej części spotkania Pani Olga Richter z DPS w MRPiPS omówiła wyniki sprawozdania ośrodków pomocy społecznej – podsumowanie realizacji FEPŻ z perspektywy poszczególnych gmin. Jak wykazało sprawozdanie, w 2025 r. w oparciu o dane, którymi dysponowały OPS-y, kryteria kwalifikowania do Programu spełniało ok. 1,1 mln osób, natomiast skierowanie do odbioru pomocy żywnościowej odebrało ponad 931 tys. uprawnionych. To więcej niż w 2024 r. (ok. 846 tys.), ale nadal mniej w porównaniu z latami poprzednimi. Dla porównania – w 2022 r. liczba uprawnionych była szacowana na ok. 1,4 mln osób, a faktycznych odbiorców na ok. 1,2 mln, Program był realizowany w 94% gmin w Polsce, Najsilniejsza sieć organizacji partnerskich znajduje się obecnie w 8 województwach (powyżej 95% udziału gmin). Najlepszy wynik osiągnęły województwa lubelskie i podlaskie (98% gmin objętych pomocą). Równie dobrze prezentowała się sytuacja w województwach: małopolskim i lubuskim oraz warmińsko-mazurskim i świętokrzyskim (97%). Najstąbiej dystrybucja przebiegała w 3 województwach (poniżej 90% udziału gmin): dolnośląskim (84%), kujawsko-pomorskim (83%) i wielkopolskim (82%).

Pomoc żywnościowa nie była udostępniana łącznie w 157 gminach. Najczęstszym powodem (52%) był brak organizacji partnerskiej, a także brak infrastruktury magazynowej i kadr do obsługi dystrybucji żywności (19%). Na brak zainteresowania tą formą pomocy wskazało 17% spośród tzw. „białych plam”, a 8% na wycofanie się dotychczasowej organizacji partnerskiej ze współpracy. Sprawozdanie wykazało systematycznie zwiększające się zaangażowanie ośrodków pomocy społecznej w charakterze organizacji lokalnych, bezpośrednio wydających żywność osobom najbardziej potrzebującym – aż 51,7% OPS pełniło tę funkcję w 2025 r. Wyniki sprawozdania były punktem wyjścia do dyskusji nad przyczynami

– zarówno rosnącego udziału OPS w roli OPL, jak również zmniejszającej się liczbeności grupy docelowej i liczby odbiorców końcowych Programu.

Pan Bartłomiej Kulisz z Caritas Polska zwrócił uwagę, że w przypadku Caritas wyraźnie zwiększyła się liczba organizacji pozarządowych zaangażowanych w proces dystrybucji – z 760 do ok. 800. Zauważył również, że wzrost odsetka OPS w roli OPL – w szczególności w województwie opolskim, wydaje się następstwem ubiegłorocznej powodzi – odpowiedzią na zidentyfikowaną potrzebę dotarcia z pomocą do poszkodowanych.

Pani Beata Ciepla, Prezes Federacji Polskich Banków Żywności (FPBŻ) stwierdziła, że mechanizm przekazywania części środków ryczałtowych na poziom lokalny działa i stanowi wsparcie dla OPL, choć w sieci Banków zdarzały się przypadki odmowy przyjęcia środków w obawie przed koniecznością poddania się kontroli i obowiązkami sprawozdawczymi w związku z ich wydatkowaniem – choć takich wymogów wobec kosztów ryczałtowych nie ma. Największą barierą w nawiązywaniu współpracy z nowymi partnerami wydaje się wciąż lęk przed biurokracją, ale również zjawisko „zmiany pokoleniowej” – starzeją się liderzy organizacji pozarządowych, a coraz trudniej pozyskać osoby młode do działań pomocowych. Jako bardziej niepokojącą oceniła efektywność dotarcia z pomocą do osób uprawnionych i fakt, że ok. 20% z nich nie korzysta z należnego wsparcia. Przyznała, że trudno ocenić na ile zjawisko wynika z ograniczonych możliwości danej organizacji lokalnej, a na ile z podejścia do kwalifikowania przez niektóre OPS-y – zdarzają się przypadki ograniczania kwalifikowania odbiorców w czasie, np. do 1 tygodnia, choć pomoc przysługuje przecież w trakcie trwania całego Podprogramu. Wyraziła nadzieję, że uda się temu zaradzić, licząc na wsparcie ze strony IZ.

Pani Elżbieta Przybyszewska-Szczęsny przyznała, że zbliżający się Podprogram 2025 będzie niewątpliwie dużym wyzwaniem dla wszystkich realizatorów FEPŻ ze względu na rekordową alokację środków oraz liczbę artykułów do dystrybucji. W tym kontekście zwiększenie efektywności dotarcia do osób uprawnionych to priorytet, zważywszy na zmniejszającą się grupę docelową.

Następnie aktualny stan wdrażania Podprogramu 2025 zaprezentowali przedstawiciele Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR): Pani Ilona Sadłowska oraz Pan Adam Stypułkowski z Departamentu Wspierania Konsumpcji (DWK). KOWR uruchomił postępowanie na zakup łącznie 24 artykułów spożywczych. Otwarcie ofert miało miejsce w sierpniu br. Do magazynów organizacji partnerskich trafi ponad 63 tys. ton żywności o wartości ok. 429,7 mln zł. Na dzień posiedzenia Zespołu, w przypadku 22 artykułów dokonano wyboru Wykonawców. Dla 15 artykułów zakończyła się już kontrola uprzednia ze strony Urzędu Zamówień Publicznych, w przypadku pozostałych wyniki mają być przekazane jeszcze przed okresem świątecznym. Jeśli chodzi o makaron i kaszę,

proces wyłaniania Wykonawców wydłuży się z uwagi na weryfikację dokumentacji. Oczekiwany termin zawierania umów w ramach Operacji I to pierwsza połowa stycznia 2026 r. W tym terminie planowane jest również podpisanie umów o dofinansowanie projektów z organizacjami partnerskimi w ramach Operacji II i Operacji IIa. Zgodnie z założeniami z Wytycznych IZ, dystrybucja żywności w Podprogramie 2025 będzie trwać od stycznia do września 2026 r.

Pani Magdalena Kostruba, Dyrektor DWK w KOWR zadała pytanie odnośnie wykorzystania oszczędności w ramach Operacji I, tj. czy przewiduje się zakup kolejnego artykułu do dystrybucji w ramach Podprogramu 2025, czy też oszczędności przetargowe zostaną wykorzystane w następnym Podprogramie 2026. Ostatecznie, biorąc pod uwagę opinie wyrażone przez przedstawicieli organizacji partnerskich obecnych na spotkaniu, a także czasochłonność procedur związanych z zamówieniami publicznymi, uzgodniono, że oszczędności zostaną wykorzystane w ramach Podprogramu 2026.

Pani Anna Wiśniewska-Mucha z Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej (PKPS), odnosząc się do wcześniej poruszanych zagadnień, zadeklarowała pełną gotowość organizacji w sieci PKPS do zaangażowania się na rzecz dotarcia z pomocą do osób uprawnionych, które dotychczas z niej nie korzystały. Jednocześnie wyraziła nadzieję, że w bezpośrednim kontakcie z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej uda się zidentyfikować przyczyny zjawiska. Zasygnalizowała, że być może dobrym rozwiązaniem byłoby podwyższenie kryterium dochodowego. Doceniła zaangażowanie OPS-ów w pełnienie funkcji organizacji lokalnych, dodając, że PKPS stara się podejmować współpracę z partnerami w nowych gminach, na ile pozwalają na to ograniczone zasoby magazynowe i kadrowe. Barierą dla małych organizacji jest obawa przed biurokracją.

W następnej kolejności Pani Elżbieta Przybyszewska-Szczęsny poinformowała o konieczności jak najpilniejszego uzgodnienia zestawu artykułów spożywczych do dystrybucji w ramach Podprogramu 2026. Przyznała, że kolejna edycja FEPŻ będzie jeszcze większym wyzwaniem – do zagospodarowania na zakup żywności przypadnie aż 650 mln zł, w kontekście wykorzystania oszczędności oraz przeciwdziałania ryzyku utraty środków przeznaczonych na poprzednie lata wdrażania. Ponadto zapowiedziała spotkanie dotyczące doboru artykułów do zestawu na pierwszą połowę stycznia 2026 r. Zwróciła uwagę na potrzebę analizy w jaki sposób zachować podstawowy charakter pomocy żywnościowej i równocześnie wzbogacić zestaw o nowe artykuły, uwzględniając przy tym realne możliwości magazynowe organizacji partnerskich.

Kolejnym punktem spotkania było omówienie propozycji FPBŻ dotyczącej dalszego uproszczenia procedur dokumentowania realizacji Operacji IIa, tj. dystrybucji żywności z darowizn. Pani Beata Ciepła podziękowała za zmiany wprowadzone w odniesieniu do Operacji IIa w Podprogramie 2024, w szczególności za

ujednolicanie dokumentacji umożliwiające jednocześnie ewidencjonowanie wydań żywności z FEPŻ i darowizn, także w przypadku posiłków. Efektem zmian jest widoczne zwiększenie ilości żywności rozliczonej w ramach Operacji IIa przez organizacje w sieci Banków Żywności. Niestety, nie wszystkie organizacje, pomimo, że w codziennej pracy angażują się w dystrybucję darowizn, są gotowe przystąpić do realizacji Operacji IIa. Największym wyzwaniem jest ewidencjonowanie dystrybucji artykułów krótkoterminowych, wymagających niemal natychmiastowego wydania odbiorcom. FPBŻ proponuje, aby w odniesieniu do tych produktów stosować uproszczone metody dokumentacji – tak jak w przypadku wydawania posiłków, tj. na podstawie miesięcznych list odbiorców opatrzonej oświadczeniem organizacji partnerskiej wraz z zestawieniem dokumentów potwierdzających przyjęcie darowizn przez organizację (łączna ilość kg). Być może rozwiązanie przyczyniłoby się do zwiększenia ilości żywności objętej dofinansowaniem i bardziej efektywnego zagospodarowania alokacji na Operację IIa.

Nawiązując do tej wypowiedzi, Pani Anna Wiśniewska-Mucha z PKPS podkreśliła, że analizując propozycję uproszczeń warto pamiętać o skali operacji, nieporównywalnej w przypadku Banków Żywności, dla których stanowi ona podstawę działalności, a innych partnerów, jak PKPS, który tę formę pomocy dopiero rozwija, choć skutecznie, bo w porównaniu do Podprogramu 2023 odnotowano znaczny wzrost ilości pozyskanych darowizn. Zgadzając się co do zasady z potrzebą uproszczeń, przedstawiła propozycję pozostawienia dotychczasowych rozwiązań, do wymiennego stosowania z uproszczonymi, w zależności od specyfiki danej organizacji. Przyznała, że indywidualna dokumentacja opatrzona podpisem odbiorcy ma ważny walor informacyjny, również z perspektywy OPS, które dzięki temu dysponują pełnym obrazem wsparcia udzielanego poszczególnym osobom. Podpis odbiorcy jest ponadto gwarancją transparentności oraz potwierdzeniem otrzymania wsparcia, co znacznie ułatwia proces kontroli Operacji. Pan Adam Stypułkowski z KOWR wyraził podobną opinię – podpis odbiorcy końcowego stanowi istotny element dla potwierdzenia, że żywność w konkretnej ilości trafiła do osoby uprawnionej. Ta transparentność powinna zostać zachowana, również w świetle doświadczeń z poprzednich Podprogramów i przypadków nieprawidłowości. Pani Elżbieta Przybyszewska-Szczęsny dodała, że propozycję należy przeanalizować w kontekście kontroli i audytów z perspektywy zagwarantowania prawidłowości ponoszonych wydatków. Ostateczne rozwiązania zostaną wypracowane we współpracy IZ, IP oraz organizacji partnerskich.

Pani Marzena Pieńkosz-Sapieha, Prezes Banku Żywności w Lublinie podjęła temat trudności z dystrybucją żywności w okresie letnim, w szczególności w gminach wiejskich. Przyznała, że odbiorcy końcowi rzadziej zgłaszają się wtedy po żywność, trudno również pozyskać uczestników do działań towarzyszących. Pojawiają się

trudności z przyjmowaniem nowych dostaw artykułów, magazyny są przepiętne. Zasugerowała próbę przesunięcia okresu realizacji kolejnych Podprogramów, aby dystrybucja rozpoczynała się we wrześniu i trwała do czerwca, co pozwoli efektywniej zarządzać całym procesem.

Odnosząc się do wypowiedzi, Pani Ilona Sadłowska z KOWR dodała, że nawet w obecnych realiach wdrażania, dostawy do magazynów organizacji w sezonie letnim są znacznie ograniczone ilościowo. Przyznała jednocześnie, że opóźnienia związane z rozpoczęciem Podprogramu 2023 przyczyniły się do skumulowania dostaw w 2024 r. Ewentualną kwestią do dyskusji pozostaje zmiana kamieni milowych w Operacji I, aby najlepiej odpowiadały potrzebom organizacji. Pani Beata Ciepla przyznała, że najbardziej pożądane byłoby takie rozplanowanie dystrybucji, aby rozpoczynała się jesienią (wrzesień/październik), a kończyła przez rozpoczęciem sezonu wakacyjnego w czerwcu.

Pani Beata Ciepla odniosła się do innej propozycji FPBŻ dotyczącej rozszerzenia interwencji w ramach FEPŻ na osoby, które znalazły się w sytuacji kryzysowej, np. na skutek zdarzenia losowego (np. pożaru). Propozycja pojawiła się w następstwie konkretnego zdarzenia, kiedy w wyniku pożaru 80 osób pozostało bez dachu nad głową, a choć w normalnych okolicznościach nie spełniałyby one kryteriów dostępu do pomocy z Programu, to w konsekwencji zdarzenia losowego znalazły się w potrzebie udzielenia wsparcia żywnościowego. Podobne sytuacje mają incydentalny charakter, niemniej jednak w przypadku ich wystąpienia, ośrodki pomocy społecznej same zwracają się do organizacji z prośbą o udzielenie pomocy poszkodowanym, gdyż do innych form wsparcia z obszaru pomocy społecznej osoby te nie posiadają uprawnień. Propozycja FPBŻ opiera się na doświadczeniach z czasu powodzi w 2024 r., kiedy w odniesieniu do ofiar klęski żywiołowej obowiązywały uproszczone zasady kwalifikowania. W celu zminimalizowania ryzyka ewentualnych nadużyć, FPBŻ sugeruje, aby w procesie kwalifikowania osób w sytuacji kryzysowej każdorazowo uczestniczył ośrodek pomocy społecznej, a informacja na temat wystąpienia zdarzenia kryzysowego była przekazywana na bieżąco do IP.

Pani Elżbieta Przybyszewska-Szczęsny oceniła propozycję jako cenną z perspektywy osób potrzebujących, jednocześnie zwracając uwagę na konieczność zapewnienia zgodności rozwiązań z treścią Programu, tj. z uwzględnieniem kryteriów dochodowych oraz przesłanek trudnej sytuacji życiowej z ustawy o pomocy społecznej. Pan Bartłomiej Kulisz z Caritas Polska zauważył w tym kontekście, że badanie kryteriów dochodowych wyklucza możliwość udzielania pomocy w sytuacjach kryzysowych. Pani Elżbieta Przybyszewska-Szczęsny przypominała, że w przypadku ofiar powodzi kryterium dochodowe obowiązywało, ale zostało ustalone na wyższym poziomie, choć nadal w odniesieniu do kryterium z ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z treścią Programu, kryterium dochodowe ustanawia się jako % kryterium uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej

i ten wymóg musi zostać zachowany, ale wartość kryteriów może być ustalone na poziomie wyższym (500% w przypadku powodzian z 2024 r.).

Pan Maksymilian Kardas z PKPS zgłosił propozycję rezygnacji z zasady wydawania artykułów w terminie 2-3 miesięcy od daty dostawy do magazynu w przypadku produktów z długą datą przydatności do spożycia, zwłaszcza konserw. Rozwiązanie znacznie usprawni proces dystrybucji zapobiegając nadmiernemu „rozdrobnieniu” wydań poszczególnych artykułów, z korzyścią zarówno dla odbiorców końcowych, jak i samych organizacji.

Pani Elżbieta Przybyszewska-Szczęsny podziękowała za przedstawione propozycje usprawnień wdrażania Programu, zapewniając, że wszystkie zostaną przez IZ przeanalizowane i skierowane do zaopiniowania członkom Zespołu Doradczego. Na początek stycznia 2026 r. zapowiedziała spotkanie dotyczące składu zestawu artykułów do dystrybucji w Podprogramie 2026.

Spotkanie zakończyła Pani Anna Bielawska-Jutrzenka, Zastępca Dyrektora DPS, dziękując uczestnikom spotkania za zaangażowanie i współpracę. Przyznała, że jako wieloletni pracownik OPS i CUS, tym bardziej docenia trud codziennej pracy związanej z realizacją Programu, zarówno z poziomu organizacji pozarządowych, jak i instytucji.

Zatwierdziła:

Katarzyna Nowakowska
Podsekretarz Stanu w MRPiPS,
Przewodnicząca Zespołu
(-podpisano elektronicznie)